

שלא תגיע מגילה זו ליד מי שאינו הגון וישתמש בה לעבודה זרה.

ועכשיו, שאינן בית אבא נאמנים, וירא אנכי שתעבור מגילה זו לידי מי שאינו הגון, הילך את המגילה, שאתה נאמן, והזהר בה שלא תצא מידך לידי אחרים.

וכשבאתי והרצתי הדברים הללו לפני רבי עקיבא, זלגו עיניו דמעות, ואמר: מעתה, אין אנו צריכין להזכירן לגנאי.

כי עד עתה היינו סבורים לגנות את בית אבטינס בכך שלא רצו ללמד מעשה הקטורת, על אף שביארו טעמם שלא רצו שיבא אדם שאינו הגון ויעשה כן לעבודה זרה.

סברנו דמילי בעלמא ניהו, ועיקר טעמם הוא לצורך עצמם ופרנסתם. אולם עתה שרואים אנו כמה נזהרו בשמירת המגילה, חזינן שכוונתם היתה לשם שמים. ומשום כן אין לנו עוד להמשיך להזכירם לגנאי.

שנינו במשנתנו: אלעזר ממונה על הפרוכת.

ומבאר הגמרא: שהיה אלעזר ממונה על כל אורגי הפרוכת והרוקמין בהן, שיהיו מוכנות להיכל ולשערים.

ששלשה עשר פרוכות היו במקדש שני, ובכל שנה ושנה היו עושין שתי פרוכות חדשות, להבדיל בין הקדש וקדש הקדשים.

שנינו במשנתנו: פנחס המלביש.

ומבאר הגמרא: שהיה מלביש בגדי כהונה גדולה. והיינו שהיה עוסק בהכנת בגדי

עשבים, אני ותינוק אחד משל משפחת בית אבטינס. וראיתי אותו בוכה, ושוב ראיתי אותו ששחק.

אמרתי לו: בני, למה בכית?

אמר לי: על כבוד של בית אבא שנתמעט בחורבן הבית, בכך שפסקה עבודת הקטורת ומעלה עשן, אני בוכה.

אמרתי לו: ולמה שחקת?

אמר לי: על הכבוד המתוקן לצדיקים לעתיד לבא, כשיבנה הבית ויוצרכו שוב למעלה עשן.

אמרתי לו: ומה ראית עתה שנזכרת בכך ובכית ושחקת?

אמר לי: ראיתי עשב מעלה עשן לגנדי, ולפיכך נזכרתי בכבוד אבא שנתמעט בהעדר עשב זה, ושעתיד לחזור לעתיד לבא.

נומיתי [אמרתי] לו: בני, הראהו לי לבדי, שאני בודאי אהיה זהיר שלא יגיע עשב זה לעבודה זרה.

אמר לי: רבי, מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לבריה!

ואמר רבי יוחנן בן נורי: פעם אחת פגע בי זקן אחד משל בית אבטינס ומגילת סמנים של קטורת בידו.

אמר לי: רבי, לשעבר היו בית אבא צנועין, והיו מוסרין את המגילה הזאת שכתובים בה סמני הקטורת איך להכירם וכיצד סדר הכנתם, אלו לאלו. והיו סומכין זה על זה

י"ב

מהראוי כדי להרבות כבודן, ובה רצו למעט כבוד המקום שעל ידי שכון הרב מיעטו את

ושבעת מפתחות שערי העזרה בידם אחת ביד כל אחד, ואין יכולין לפתוח השערים עד שיתקבצו כל השבעה ביחד.

ב. ואין עושין שררה על הציבור בממון אפילו של חולין פחות משנים ממונים. (67)

דכתיב בגביית נדבת המשכן, "והם יקחו את הזהב", מיעוט רבים, שנים. ומפני החשד הוא.

ולפיכך כל אותן הממונים שנשנו לעיל היו גם ממונים אחרים עמהם [ולא מנה התנא רק את ראש הממונים].

חויז מכן אחיה, שהיה ממונה יחידי, על חולי מעיים. אף על פי שהוא דבר שבממון, שצריך להוציא מעות לקניית סממני הרפואה.

וחויז מאלעזר, שהיה ממונה יחידי על הפרוכת, למרות שגם הוא דבר שבממון.

לפי שאותן קבלו רוב הציבור עליהן.

כהנים הדיוטות ובגדי כהן גדול ובאריגתן, ומתחת ידו נעשית הכל [רמב"ם פ"ז מכלי המקדש ה"כ].

ומעשה ככהן אחד שהלביש לאיסטרטיות [לשר] אחד, בגדיו שהיה רגיל בהם, ונתן לו בשכרו שמונה זהובים.

ואית דאמרינן: תרי עשרי זהובין יחב ליה.

הלכה ב מתניתין:

משנתנו ממשיכה למנות את המנויים הנוספים שהיו במקדש.

א. אין פוחתין במקדש משלשה גזברין, שממון הקדש תחת ידם, והם גובים את הערכין ופודים את ההקדשות, וכל מלאכת הקדש נעשית על ידם.

ואין פוחתין משבעה אמרכולין שהם היו ממונים על הגזברים [ומכאן נגזר שמם "מרכול", מלשון "מר", אדון על ה"כל"]. (66)

והיו שלשה ממונין על כך כי לעשות שומא צריכין להיות שלשה, כבית דין. ושאר עשרת הגזברים היו ממונים על שאר עניני הקדש ואלו לא הוזכרו כאן.

67. הקשה הקובץ שיעורים במסכת בבא בתרא [ח ב] מדוע אין עושין שררה על הציבור בפחות משנים? שהרי לענין כפיה על המצוות, יכול כל יחיד ויחיד לכוף [כמבואר בנתיבות סימן ג] ואילו לענין כח כפיה של בית דין צריכים שלשה, ולא די בשניים, וכמו שמצינו שלצורך כפיה על הצדקה [שלא מדין "כפיה על המצוות"] צריכים שלשה.

שקלי תרומת הלשכה. ועכשיו שנחרב הבית כבוד המקום במקומו, כמו שכתוב "מלא כל הארץ כבודו" אבל כבודם התמעט.

66. מתבאר בגמרא דאמרכל גדול מגזבר. והקשה הראב"ד בפירושו למסכת תמיד [פרק ראשון מודפס בגליון הגמרא שם לא א]: הא אמרכולין היו שליטין על כל, והאיך יתכן שהיו אמרכולין יותר מגזברין?

ותירץ ש"ג גזברים היו כגירסת הספרי. אולם המשנה כאן לא מנתה אלא שלשה גזברין שהיו מיוחדין להעריך ערכין וחרמים וקדשי בדק הבית, ולפדותן באופן שלא יהא הפסד להקדש.

נמרא:

שנינו במשנתנו: **אין פוחתין במקדש משלשה גזברין ומשבעה אמרכולין.**

תני: וכן אין פוחתין **משני כתליקין**, שהיו ממנים שנים נוספים, הממונים על האמרכולין.⁽⁶⁸⁾

ומביאה הגמרא מקור לכל אלו המינויים:

הרא הוא דכתיב בדברי הימים ב [לא]:

“ויאמר חזקיהו להכין לשכות בבית אלהינו. ויכינו, ויביאו את התרומה ואת המעשר באמונה.

ועליהם כונניהו הלוי, ושמעי אחיהו משנה, ויחזקיהו ועוזיהו ונחת ועשאל וירמות ויוזבד ואליאל ויסמיכיהו ומחת ובניהו במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלהים”.

ומפרשת הגמרא תפקידו של כל אחד הנזכר בפסוק זה: [הגמרא מונה אותם לפי סדר חשיבותם במעלה, ולא כפי הסדר הנזכר בפסוק].

“**יחזקיהו ועוזיהו ונחת**” — גזברין. הרי שיש למנות שלשה גזברין.

“**ועשאל וירימות ויוזבד ואליאל ויסמיכיהו ומחת ובניהו**” — אמרכולין. ומכאן שממנים שבעה אמרכולין.⁽⁶⁹⁾

והם היו “**פקידים מיד כונניהו ושמעי אחיו**” — אלו היו שני הקתיליקין הממונים על האמרכולין.

וכל אלו נפקדו “**במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלהים**” — היינו הכהן הגדול.

וכוונת הכתוב, **שהמלך והכהן הגדול היו ממונים מעל כל אלו הממונים שהוזכרו כאן.**

69. בתוספתא [פרק ב] וברמב”ם [פרק ד מהלכות כלי המקדש הלכה יז] מבואר, שמפתחות העזרה היו בידי שבעת האמרכולין.

והקשה בבאר שבע במסכת תמיד [כה ב] דבמסכת תמיד מבואר כי מפתחות העזרה היו בידי זקני בית אב שהיו ישנים בלשכת בית המוקד, ולא בידי האמרכולין?

ותירץ, דהכא מיירי במפתחות העזרה של חדרים שהיה בהם ממון הקדש. ומפתחות אלו אכן היו בידי האמרכולין הממונים על עניני ממון הקדש. והתם מיירי במפתחות העזרה של שאר חדרים, שלא היה בהם ממון הקדש כי אם צרכי העבודה.

ובמשנה למלך שם הקשה על תירוצו. דבלשון התוספתא דקתני “מפתחות העזרה

והגר”ש רוזובסקי תירץ בשיעורים בכבא בתרא, שאכן גם יחיד יכול לכפות על הצדקה, אלא שמינוי של “שררה”, שבכוחו לכפות בקביעות מהציבור, אינו בפחות משניים.

68. ברמב”ם [פרק ד מהלכות כלי המקדש הלכה טז-יז] מבואר, שהיה מינוי נוסף, והוא הסגן של כהן גדול, העומד לימינו תמיד לכבוד. והוא הנקרא “ממונה”. וסגן זה היה מעל כל הממונים. וקתליקין המוזכרים כאן הם סגניו של סגן הכהן גדול. והקשה בהר המוריה [שם אות לה] דבסוגיין לא משמע שהיה עוד ממונה אמצעי בין הכהן הגדול לקתליקין?

וכתב, שאולי יש לומר שהסגן אין התמנותו לענין ממון. והכא לא הוזכרו אלא הממונים על הממון.

וכשהוא מתיר, כשבא להסיר את חותמות האוצרות להוציא מהן מעות:

המלך בא תחילה, ורואה חותמו, ומתיר.

ואחריו בא הכהן הגדול, רואה חותמו ומתיר.

ובא קתליקין, רואה חותמו ומתיר. ואמרכל רואה חותמו ומתיר. ולבסוף גזבר בא רואה חותמו, ומתיר. (70)

שנינו במשנתנו: אין עושין שררה על הציבור בדבר שבממון פחות משנים.

מגן הא?

אמר רבי נחמן בשם רבי מנא: על שם דכתיב [שמות פרק כה] בתרומת המשכן: "והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן".

"והם" — לשון רבים הוא, ומיעוט רבים שנים. הרי שהעוסקים בממון הציבור אין להם לעסוק ביחידות, אלא יהיו לכל הפחות שנים, כדי שלא יביאו לידי חשד.

ומייתי הגמרא להטעים, הא דבעינן שנים לשררה שבממון כדי שלא יבואו לידי חשד, מהא שאפיל דורו של משה דיברו עליו וחדשו בו, וכל שכן שיחדשו באחרים.

אמר רבי חמא בי רבי חנינא: מפסולת של לוחות העשירי משה.

הדא הוא דכתיב שאמר ה' למשה: "פסל לך שני לוחות אבנים".

וילפינן שאמר לו "פסל לך" — שתהא הפסולת הנושרת מחציבת לוחות האבן, שלך.

אמר רבי חנין: לא מפסולת הלוחות העשירי משה, אלא מחצב [מקום שחוצבים שם אבנים] של אבנים טובות ומרגליות ברא לו הקדוש ברוך הוא למשה מתוך אהלו, וממנו העשירי משה.

כתיב: [שמות פרק לג]: "והביטו אחרי משה עד בואו האהלה".

ונחלקו תרין אמוראין בענינה של הבטה זו: חד אמר: לגנאי. וחד אמר: לשבח.

ומפרשת הגמרא: מאן דאמר לגנאי היינו שהביטו על משה, ואמרו: חמוץ [ראו] שקין [שוקין], חמוץ כרעין [הביטו אל רגלין] כמה רחבים הם, חמוץ קופד [הביטו אל בשרן], אכיל מן דיהודאי ושתי מן דיהודאי, [אוכל ושותה הוא מממונם של ישראל]. כל מדליה [כל אשר לו] — מן דיהודאי הוא.

ומאן דאמר לשבח: הביטו אחרי משה משום דמחמי צדיקא ומזכי [שרצו לראות את הצדיק והזכאי]. והיו אומרים: טוביא אשרינו דזכת למחמיה יתיה, שזכינו לראותו.

70. בתחילת מסכת תמיד שנינו שהיו זקני בית אב ישנים בבית המוקד ומפתחות העזרה בידם. ואין זה קושיה על מה ששנינו כאן שהאמוכלין והכהן הגדול והמלך היו מחזיקים במפתחות, כי

בידם, לא משמע דקאי על מפתחות החדרים, אלא על מפתחות שערי העזרה, והיו שבעה מפתחות של שבעת שערי העזרה בידי שבעת האמרכלין. ועיין שם פירושו.

הלכה ג מתניתין:

במשנה הקודמת הוזכר שהיה אחד ממונה על החותמות, ואחד ממונה על הנסכים.

ובמשנה לפנינו מתבאר באיזה דרך זה היה נעשה.

א. כל קרבן עולה או שלמים הקרב על המזבח, היו קרבין עמו מנחה, הבלולה משמן וסולת, ונסכי יין.

שיעורם היה תלוי לפי מיני הבהמות, וחלוקים הם לשלשה מינים:

א. נסכי הכבש בן שנתו, ורעז בין גדולה בין קטנה, בין זכרים ובין נקבות, הם: עשרון סלת, בלול ברביעית ההין שמן [שהם שלשה לוגין], ורביעית יין לנסך.

ב. נסכי האיל [כבש זכר בשנתו השניה, קרוי איל] הם: שני עשרונים סלת בלולים בשלישית ההין שמן, [שהם ארבעה לוגים], ושלישית ההין יין.

ג. נסכי בקר, בין גדול בין קטן, בין זכר ובין נקבה, הם שלשה עשרונים סולת, בלולים בחצי ההין שמן [שהם ששה לוגין]. וחצי ההין יין.

ב. החיוב להביא נסכים הוא בקרבנות עולה או שלמים, בין של יחיד בין של ציבור. אבל חטאת או אשם אינם טעונים נסכים.

חוק מחטאת מצורע ואשמו, שהמצורע עשיר מביא שלש בהמות, שני כבשים זכרים

לאשם, ועולה וכבשה אחת לחטאת. ומחויב להביא נסכים על קרבנותיו כמפורש בתורה. לכל קרבן עשרון סולת בלול ברביעית ההין שמן. ורביעית ההין יין. כשיעור נסכי כבש.

ומצורע עני שאין לו מעות לקנות שלש בהמות, מביא כבש אחד לאשם, ושני עופות תורים או בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה, ומביא נסכים רק עשרון אחד סולת בלול בשמן ויין רביעית ההין, לפי שאין מביאין נסכים אלא על בהמות ולא על עופות.

ומלבד זאת, צריך המצורע להביא לוג שמן נוסף, לנתנה על בהונות ידיו ורגליו, ולהזאה נוכח פתח ההיכל, כסדר המפורש בתורה בפרשת מצורע.

ג. בקרבנות ציבור היו באין הנסכים משקלי הציבור, הנתונין בלשכה, כדין קרבנות הציבור.

בקרבנות יחיד מחויב היחיד להביא הנסכים מממונו, ויכול הוא להביא את הנסכים מביתו.

אולם מכיון שקשה ליזהר בביתו לשמרם בטהרה, שהרי היו צריכים לשומרם כדין חולין הנעשים על טהרת הקודש, שהזהירות בהם מרובה, על כן היתה לשכה במקדש, ובה היו נסכים טהורים. וכל הרוצה להביא נסכיו היה יכול לקנותם שם.

והיה נותן מעותיו לממונה על החותמות, והיה מקבל ממנו חותם שעליו רשום את מידת הנסכים שיש ליתן לו.

והיה נותן חותם זה לממונה על הנסכים, ונותן לו נסכים כנגד החותם שבידו.

ולצורך כך, ארבעה חותמות היו במקדש. לשלושת מיני הנסכים השונים שהוזכרו, והרביעי לנסכי מצורע. וכתוב עליהן:

א. עגל — שאם נדב בקר לקרבנו נותנין לו כנגד מעותיו חותם שכתוב עליו עגל, והממונה על הנסכים נותן לו כנגד מעותיו שלשה עשרונים סולת, חצי הין שמן, וחצי הין יין.

ב. זכר — לנסכי איל [איל היינו זכר, כתרגומו — דיכרא].

ג. גדי — לנסכי כבש בן שנתו, או גדי עזים, אפילו גדול.

ד. וחוטא — למצורע, כיון שצריך להביא נסכים לג' קרבנות, נותנין לו חותם אחד שכתוב עליו "חוטא", עבור כל נסכיו.

[מצורע קרוי "חוטא", כדאמרינן בערכין דף טז א: על שבעה דברים נגעיין באים].

בן עזאי חולק ואומר: חמשה חותמות היו במקדש.

ועוד חלוק הוא על תנא קמא, שלדעתו חותמות אלו לא היה כתוב עליהן בלשון הקודש, אלא בלשון ארמית כתוב עליהן. שבזמן בית שני רוב העם דיברו ארמית.

ומה הם חמשת החותמות לבן עזאי?

א. עגל.

ב. דכר. [זכר בארמית נקרא דכר].

ג. גדי.

ד. חוטא דל [מצורע עני], שמביא רק נסכי בהמה אחת, לפי שקרבנו הוא כבש אחד ושני עופות. ומה שנעשה חותם נפרד עבורו ולא נותנים לו חותם גדי לנסכי כבשו, הוא משום שהוא צריך להביא לוג שמן נוסף למתן בהונותיו.

ה. וחוטא עשיר [מצורע עשיר].

חותם עגל משמש עם כל נסכי בקר, בין לשוורים גדולים ובין לעגלים קטנים. בין לזכרים שבבקר, ובין לנקבות שבו. היות שכל מיני הבקר דין אחד להם לנסכים.

חותם גדי משמש עם נסכי הצאן, בין לגדיים גדולים ובין לגדיים קטנים, לזכרים ולנקבות.

חויין משל אלים, שלמרות שגם איל הוא מהצאן, בכל זאת יש לו חותם נפרד.

כבש זכר בן שתי שנים קרוי איל, וחלוקים נכסיו כמבואר לעיל, הלכך חולק לו חותם בפני עצמו.

חותם איל היה משמש עם נסכי אלים בלבד.

חותם חוטא משמש עם נסכי שלש בהמות של מצורע, ולוג שמן לבהונות.

ועתה מבארת המשנה סדר קניית הנסכים.

מי שהוא מבקש נסכים לקרבן שלו, חולך לו אצל יוחנן, שהוא היה ממונה על החותמות, ונותן לו מעות בשווי הנסכים שלו. ומקבל ממנו חותם המתאים לנסכיו.

אחר כך, בא לו אצל אחיה, שהוא היה ממונה על הנסכים והסלתות, ונותן לו אחיה את החותם שקבל, ומקבל ממנו נסכים.

לערב באין זה אצל זה — אחיה ויוחנן.

ואם לאו, שלא מצאו מעות יתירים, אלא יש מעות כדי החותמות שביד אחיה, לא היו נותנין לו.

ושם היום בשבוע, ושם החדש כתוב עליהן [על כל החותמות] מפני הרמאיין.

שמה ימצא הרמאי חותם שנפל קודם אותו היום לבעליו, או ליוחנן הממונה, ויוציא אותו לאחר זמן.

ובו ביום לא חיישינן שיגבנו, כי חושש הוא מפני האובד שמחזר עליו.

וכן חיישינן, שמא יקנה חותם בזמן שהשער זול וישהה החותם עד שיתייקרו הנסכים, ויגבה אז את הנסכים.⁽⁷²⁾

גמרא:

ומקשינן לבן עזאי, החולק על תנא קמא, וסובר כי היה חותם נוסף לחוטא דל:

ולבן עזאי, חותם חוטא דל — למה הוצרכו

ואחיה מוציא את כל החותמות שקיבל במשך היום, ומקבל מיוחנן כנגדן את המעות שקיבל אותו יום תמורת החותמות. והיו משווין את סכום המעות לסך החותמות.

אם פחתו המעות, שאין מעות כנגד כל החותמות — פחתו לו, וישלם יוחנן מביתו, היות שהוא חייב באחריותן להקדש.

ואם הותירו, שמצאו מעות מיותרים — הותירו להקדש, ולא אמרינן שמא מעותיו של יוחנן הם, אלא חיישינן שאבד חותם לאחד הקונים.⁽⁷¹⁾

לפי שתמיד יד הקדש על העליונה.

מי שאבד ממנו חותמו, ובא אצל יוחנן והודיעו שאבד ממנו חותמו, ממתניין לו עד הערב, שאז ישבו יחדיו אחיה ויוחנן לחשב את המעות כנגד החותמות.

ואם מצאו לו מעות מיותרין כדי שיעור חותמו שאבד ממנו, נותנין לו. שאומרים אנו ודאי אבד לו חותמו, שהרי חזינן שחותם אחד לא השתמשו בו.

לפני יוחנן הממונה.
72. ב' ביאורים אלו כתבם הרמב"ם בפירושו המשניות כאן וכן הוא ברע"ב, והרמב"ם בהלכותיו [פרק ז מכלי המקדש הלכה יב] הזכיר רק את הטעם השני דחיישינן לרמאים שישוהו את החותמות עד שיתקרו הנסכים. ובכסף משנה שם כתב שהרמב"ם זכר פירוש זה כי הפירוש הראשון שחיישינן שימצא חותם שנפל מאחר ויגבה עמו נסכים, אינו נכון כל כך, דאי משום כן הרי אפשר לתקן שיכתבו על החותם את שם

71. נחלקו הראשונים אי הקדש קונה בקנין חצר דעת הרשב"ם ותוספות במסכת בבא בתרא [עט א] דאין הקדש קונה בחצר והרמב"ן שם חולק וסובר כי אף הקדש קונה בחצר. [ועיין בקצות החושן סימן ר' א' שהאר"ך בזה].
ובתשובות חתם סופר [חלק א' מ"ד ד"ה ודאתאן] הוכיח מכאן דהקדש קונה בחצר דאם לא כן מדוע אם הותירו מעות ליוחנן הותירו להקדש ולא קנאם יוחנן. אלא בהכרח דחצר הקדש קונמה לו ולכן זכה הקדש במעות אלו

במשנתינו, שחותם גדי היה משמש נסכי צאן, בין גדולים ובין קטנים, בין זכרים ובין נקבות, חוץ משל אילים.

הדא אמרי [למדים אנו] כי נסכי רחל — כנסכי גדי ולא כנסכי איל. שהרי שנינו שאף הנקבות, בין גדולים ובין קטנים, דינם ככבש, חוץ מהאיל.

וטעמא מאי יש חילוק בין רחל לאיל?

משום דכתיב בפרשת נסכים "כבה יעשה לשור האחד, או לאיל האחד, או לשה, בכבשים או בעזים".

"לשור האחד" — למה נאמר? אם ללמדנו שבקר טעון נסכים, הרי כבר נאמר בפרשה זו "והקריב על בן הבקר מנחה".

אלא, מגיד לך הכתוב "לשור האחד" — שלא חילק בין נסכי עגל קטן לנסכי שור גדול, שכולן נסכיהן שווין.

שהיה בדין לדון ולומר אחרת, לולי ריבוי הכתוב.

שהרי בן הצאן טעון נסכים, ובן הבקר טעון נסכים. והיה מקום ללמוד זה מזה:

אם מצאנו שחילק הכתוב בצאן בין נסכי כבש בן שנה לנסכי איל בן שנתיים, אף שבני מין אחד הם, לכך נחלוק גם בבקר בין

טו-א

לו? הרי כבש אחד קרבנו, ודי לו בחותם גדי, ככל מי שמביא קרבן כבש?

ומשנינן: מפני שמלבד נסכי הכבש היה מביא גם לוגו של שמן עמו, למתן בהונות.

ולכך הוצרכו לחותם נוסף, שכנגדו היה מקבל את נסכי הכבש בתוספות לוג שמן לבהונות.

ברם כרבנן [אבל רבנן], החולקים עליו, סוברים שלא היה חותם נפרד למצורע עני, אלא היה מביא חותם גדי עבור נסכי כבשו.

ומשום לוג אחד של שמן שהוצרך להביא למתן בהונות לא התקינו לו חותם בפני עצמו, אלא היה מביא מבייתו.

ומסתפקת הגמרא: נסכי רחל [שהיא כבשה נקבה בת שנתיים] — מה הם?

האם דינה זכר, וכבש זכר בן שנתיים הוא איל, ומביא נסכים מרובים משל כבש בן שנתו. ואף רחל דינה כן.

או דלמא דווקא איל נסכיו כן. אבל רחל דינה ככבשים קטנים, שמביאים נסכים מועטים, וכמו עזים, שאין חילוק ביניהם, ולעולם מביאים נסכי כבש, בין גדולים ובין קטנים.

ופשטינן: מן מה דתנינן [ממה ששנינו]

בעליו ודי בכך.

ובתוספות חדשים על המשניות הביא לתרץ דאין זו תקנה טובה. שהרי אי אפשר לטרוח כל פעם שבאים לקנות נסכים, לכתוב את שם הלוקח. אלא הכינו את כל החותמות מבערב. ובראב"ד בהשגותיו על הרמב"ם שם כתב

ביאור נוסף שחשש המשנה מפני הרמאין הוא, שמא יצניע הרמאי את החותם שקנה ויאמר שאבד ממנו ובערב ימצאו מעות יתירים על החותמות ויתנו לו מעותיו, ואחר כך יוציא חותמו ביום אחר ויגבה עמו נסכים — כן פירש הכסף משנה בדעתו.